

සවිච්චිභංග සූත්‍රයෙන් නිරාවරණය වන නිවන් මග

- ආචාර්ය කුඹලගොඩ ධම්මාලෝක හිමි -

මජ්ඣිම නිකායය

සූත්‍ර පිටකයට අයත් නිකාය පහෙන් දෙවැනිව ගැනෙන්නේ මජ්ඣිම නිකායයයි. දීඝනිකායේ තරම් දීර්ඝ ද නොවන සංයුත්ත අංගුත්තර නිකායවල තරම් කෙටිත් නොවන මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ සූත්‍ර 152 කින් යුතු බෞද්ධ දර්ශනයේ ගැඹුරුම දාර්ශනික සංකල්පයන් බහුලව විග්‍රහවන නිකාය ලෙස මෙය හැඳින්වීමේ වරදක් ද නැත.

පහත යන අර්ථ ඇති "පණණාස" යන නමින් වෙසෙසෙන ලද වර්ග තුනකින් මජ්ඣිම නිකාය සමන්විතය.

මූල පණණාසකය

මජ්ඣිම පණණාසකය

උපරි පණණාසකය යනුවෙනි.

ඒ අනුව මෙම නිකායයේ අඩංගු විය යුත්තේ සූත්‍ර 150 කි. නමුත් සූත්‍ර දෙකක් වැඩිපුර ඇතුළත්ව ඇත. මෙම පණණාසකවල ඇතුළත් සූත්‍ර, දහය බැගින් ගෙන වර්ග කර ඇත. එය කර ඇත්තේ බොහෝ විට වර්ගයේ මූලිකම එන සූත්‍රයේ නමට අනුවයි. නම් යෙදීම ද විෂයානුකූලව කර ඇති බව සාමාන්‍යයෙන් දක්නට ලැබෙන්නකි. උදාහරණයක් ලෙස රාජ වර්ගයට අයත් වන්නේ රජවරුන් කථා නායකයා කරගෙන දේශිත සූත්‍ර ඇතුළත් කොටසයි. විභංග වර්ගය එනමින් යුතු සූත්‍ර බහුලය.

අරණවිභංග, ධාතුවිභංග, සච්චවිභංග ආදී ලෙසිනි. මෙසේ විවිධ විෂය පථයන් පදනම් කරගත් ඉගැන්වීම් බහුල මජ්ඣිම නිකායේ ශ්‍රාවක භාෂිත සූත්‍ර ද ඇත. ඒවා ද අනෙක් සූත්‍ර මෙන් ගැඹුරු දාර්ශනික ගුණයෙන් අඩුවක් නැත. මහා කච්චායන තෙරුන්ගේ මධුපිණ්ඩික සූත්‍රය¹ නිදසුනක් වශයෙන් දැකිවිය හැකිය. සච්චවිභංග සූත්‍රයේ කොටසක් සැරියුත් තෙරණුවන් විසින් දේශිතය.

විභංග වග්ග

මජ්ඣිම නිකායේ තුන්වැනි කොටස වන උපරි පණ්ණාසකයට අයත් හතර වැනි වර්ගයයි. මෙම වර්ගයේ කැපීපෙනෙන ලක්ෂණයක් වන්නේ අනෙක් සියලුම වර්ගවල සූත්‍ර දහය බැගින් තිබුණ ද මෙහි සූත්‍ර දොළහක් තිබීමයි.² නාගරී අක්ෂර මුද්‍රණයේ ද³ එංගලන්ත පාලි පොත් සමාගමේ මුද්‍රණයේ ද වෙනසක් නැත.⁴

විභංග(පු.) යන්නට බොහෝ අර්ථ ඇත. බිඳීම, කැඩීම, නැවීම, නැවතීම, ඇසිපිය සැලීම, පියවර, කඩා දැමීම⁵ යනු එයින් කිහිපයකි. ප්‍රස්තුතයට අදාළ වූ සච්චවිභංග සූත්‍රය විමසීමේ දී මෙම අර්ථ නිරූපණය වන බව පෙනේ.

සච්ච(පාලි), සත්‍ය(සංස්) යන පදය බහු අර්ථ සපයයි. (ස්ත්‍රී,) සත්‍යවාදිත්වය,⁶ ඇත්ත, සැබෑවචන, සැබෑව, දිවිරීම, සපටකිරීම, නිවන,

¹ මජ්ඣිම නිකාය 1, බු.ජ.මු. මධුපිණ්ඩික සූත්‍ර, 272-286 පිටු
² මජ්ඣිම නිකාය 3, බු.ජ.මු., 398-526 පිටු
³ නාගරී අකුරු iii වෙලුම 297-302, Vipassana Reserch Institute Dhammagiri, Igatpuri 422403 India 297-302
⁴ M.N, II, 248-252 P.T.S
⁵ අලගියවත්ත, සංස්කෘත සිංහල ශබ්දකෝෂය 737 පි.
⁶ අලගියවත්ත, සංස්කෘත සිංහල ශබ්දකෝෂය 840 පි.

ලෝකයේ සැබවින්ම පෙනෙන දුක්ඛාදිය, චතුරායඪී සත්‍යය, නිබොරු, අවංක⁷ ආදී අර්ථ ඇත.

සවිච්චිතංග සූත්‍ර සාරාංශය

බුදුරදුන් බරණැස ඉසිපතනාරාමයේ වැඩවෙසෙන සමයේ හික්ෂුන් වහන්සේලා අමතා මෙය දේශනා කර ඇත. දුක්ඛ, සමුදය, නිරෝධ, මාර්ග යන ආර්ය සත්‍යයන් විස්තාරණය මෙහි ප්‍රකට කරයි. මහණෙනි, සැරියුත් මුගලන් දෙනම සේවනය කරනු. හජනය කරනු. ඔවුහු පණ්ඩිතය, සබ්බන්තමාර්ගික අනුග්‍රාහකය. සැරියුත් තෙරුන් වැදූ මව මෙනි. මුගලන් තෙරණුවෝ පෝෂක මව මෙනි. සැරියුත් තෙරුන් සෝවාන් ඵලයෙහි විනයනය (හික්මවීම) කරනු ලබයි. මුගලන් තෙරණුවෝ උත්තම අර්ථ ඇති අර්හත් මාර්ගයේ පිහිටුවති. ශාරිපුත්‍රයෝ චතුරායඪී සත්‍ය විස්තරාත්මකව පවසන්නට දෙසන්නට පනවන්නට පිහිටුවන්නට විචරණය කරන්නට විභාග කරන්නට ප්‍රධාන වෙති.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ වදාරා හුනස්නෙන් නැගී විභාරයට වැඩියහ. එකල්හි සැරියුත් තෙරණුවෝ හික්ෂුන් අමතා සවිච්චිතංග සූත්‍රය වදාළහ.

සමයක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ බරණැස ඉසිපතනයේ මිගදායේ දී ලොව කිසිවෙකු විසින් වෙනස් කළ නොහැකි වූ අනුත්තර වූ ධර්මවක්‍රය පවත්වන ලදී. ඒ කෙසේ ද යත්, දුක්ඛ, සමුදය, නිරෝධ, මාර්ග නම් වූ සත්‍යයන්ගේ විස්තරාත්මකව පැවසීම් දෙසීම් පැනවීම් පිහිටුවීම් විචරණය කිරීම් විභාග කිරීම් උත්ථානීකරණය කිරීම් වශයෙනි.

⁷ ගුණසේන මහා සිංහල ශබ්දකෝෂය - හරිස්චන්ද්‍ර විජේතුංග 1750 පි.

දුක්ඛායඝී සත්‍යයෝ නම් කවර යත්, ජාති ජරා මරණ සෝක පරිදේව දුක්ඛ දෝමනස්ස උපායාසයෝය. සංක්ෂේපයෙන් උපාදානස්කන්ධ පහම දුක්ඛය.

ජාතිය නම් කවර යත්, ඒ ඒ සත්වයෝ ඒ ඒ සත්ව නිකායෙහි ඉපදීම, මනාව ඉපදීම, බැසගැනීම්, ඉපදීම් වශයෙන් ස්කන්ධයන්ගෙන් පහළ විමෙන් ආයතනයන්ගේ ප්‍රතිලාභයක් වේ ද මේ ජාති යැයි කියනු ලැබේ.

ජරා නම් කවර යත්, ඒ ඒ සත්ව නිකායෙහි දිරිමෙක්, කැඩීමෙක්, පැලීමෙක්, ඇඟ රැලි වැටීමෙක්, ආයු පිරිහීමෙක් වේ ද එය ජරා නම් වේ.

මරණය නම් කවර යත්, ඒ ඒ සත්වයෝ ඒ ඒ සත්ව නිකායයෙන් යම් චුතියෙක්, අතුරුදහන් විමෙක්, මරණයෙන් කාලක්‍රියායෙන් ස්කන්ධයන්ගේ බිඳීමෙක්, ජීවිතීන්ද්‍රියේ නිමාවක් වේ ද මේ වනාහි මරණය නම් වේ.

ශෝකය නම් කවර යත්, ව්‍යසනයකින් සමන්විත වූයේ දුක්ඛයකින් පහරණ ලද්දහුගේ යම් ශෝකයෙක්, ශෝක කළ බවෙක්, ඇතුළත ශෝකයෙක් වේ ද මේ ශෝකයයි.

පරිදේවය නම් කවර යත්, දුක්ඛයකින් පහරණ ලද්දේ නම්ගොත් දක්වමින් හැඬීමෙක්, ගුණ කියා හැඬීමෙක්, නම කියා හැඬීමෙක්, නම් ගොත් කියා හැඬීමෙක් වේද මෙය පරිදේවය නම් වේ.

දුක්ඛය නම් කවර යත්, යම් කායික දුක්ඛයෙක් වෛතසික අමධුරයෙක් කායික ස්පර්ශයෙන් උපන් දුකෙක් අමිහිරි වේදනාවෙක් වේ ද මෙය දුක්ඛ නම් වේ.

දෝමනස්සය නම් කවර යත්, යම් වෛතසික දුක්ඛයෙක් වෛතසික අමිහිරක් මනෝසම්ඵස්සයෙන් හටගත් දුක්ඛ වේදනායෙක් අමධුර වේදනායෙක් ඇද්ද එය දොම්නස්ස නම් වේ.

උපායාසය නම් කවර යත්, යම් ව්‍යසනයකින් යුක්ත වූවහුගේ දුක්ඛ ධර්මයකින් පහළ වූයේ යම් ආයාසයෙක් උපායාසයෙක් ඇද්ද එය උපායාසය නම් වේ.

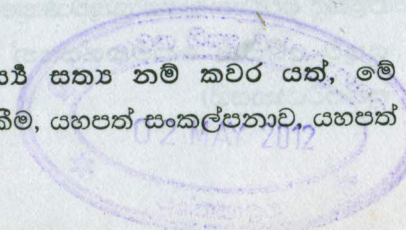
කැමති දේ නොලැබීමේ දුක නම් කවරයත්, ජාතීස්වභාව ඇති සත්වයනට මෙබඳු ඉච්ඡාවෙක් උපදනේය. අප ඉපදුනේ නොවුණි නම් යෙහෙකි. උපත අප වෙත නො ඒ නම් මැනවි. මෙය ඉච්ඡාවෙන් ලැබිය නොහැක්කකි. ඉච්ඡාවෙන් නොලැබිය හැකි නිසාම මෙය දුකකි. තව ද ජරා ව්‍යාධි මරණ ස්වභාව ඇති සත්වයනට ශෝක පරිදේව දුක්ඛ දොමනස්ස ස්වභාවය ඇති නොවන්නේ නම් මනාය. මේවා අප කරා නොපැමිණේ නම් මනාය. යන ඉච්ඡාවන් ඇති වේ. මේවා ප්‍රාර්ථනාවෙන් ලැබිය නොහැකිය. මෙය ඉච්ඡාභංගත්වයෙන් ඇති වන දුක නම් වේ.

පංච උපාදානස්කන්ධ දුක නම් කවර යත්, රූප, වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ යන මේ සියල්ල දුක් සහිත වේ.

දුක්ඛසමුදයායඝී සත්‍යය නම් කවර යත්, පුනර්භවය සඳහා හේතුවන නන්දිරාග සහගත වූ ඒ ඒ භවයන්ට ඇලුම් කරන කාම, භව, විභවනණ්හායි.

දුක්ඛනිරෝධායඝී සත්‍යය නම් කවර යත්, එම තෘෂ්ණාවේම යම් නිරෝධයෙක් මිදීමෙක් ඇද්ද, එය දුක්ඛනිරෝධායඝී සත්‍යය නම් වේ. (නිවනයි)

දුක්ඛනිරෝධගාමීප්‍රතිපදායඝී සත්‍ය නම් කවර යත්, මේ අර් අටගි මගමයි. එනම් යහපත් දැකීම, යහපත් සංකල්පනාව, යහපත්

වචන, යහපත් කර්මාන්ත, යහපත් ආජීවය, යහපත් උත්සාහය, යහපත් සිහිය, යහපත් සමාධිය යනුයි.

යහදැකීම නම් කවර යත්, දුක, දුක හටගැනීම, දුක්ඛ නිරෝධය, දුක්ඛනිරෝධගාමිනීප්‍රතිපදාව පිළිබඳ ඥානයක් ඇද්ද එයම සමාග්දෘෂ්ටි නම් වේ.

යහසංකල්පනාව නම් කවර යත්, නෛෂ්ක්‍රමයය, අව්‍යාපාදය, අවිහිංසාව යනු යි.

යහවචනය නම් කවර යත්, මුසාවාදයෙන් වැළකීම, පිසුණුබසින් වැළකීම, පරොස්බසින් වැළකීම, පලපිත් වැළකීම යි.

යහකර්මාන්තය නම් කවර යත්, ප්‍රාණසාධයෙන්, සොරකමින්, කාම මිථ්‍යාවාරයෙන් වැළකීමයි.

යහආජීවය නම් කවර යත්, මිථ්‍යා ආජීවයෙන් තොර වූයේ ම සමාග් ආජීවයම වන්නේය.

යහව්‍යායාමය නම් කවර යත්, නූපත් පාපී අකුසල ධර්මයෝ නූපදවීම පිණිස, උපත් අකුසල ධර්මයන් දුරුකරනු පිණිස, නූපත් කුසල ධර්මයන්ගේ ඉපදීම පිණිස, උපත් කුසල ධර්මයන්ගේ පැවැත්ම පිණිස, වර්ධනය පිණිස විරියය කෙරෙයි. මෙය සමාග් ව්‍යායාමය නම් වේ.

යහ සිහිය නම් කවර යත්, කය, වේදනාව, සිත, සිතුවිලි පිළිබඳ අවධානයෙන් යුතුව කෙළෙස් තවන වියයින් මනා සිහියෙන් යුතුව අභිධ්‍යා දෝමනස්සයන් දුරු කොට වාසය කිරීමයි. (සතර සතිපට්ඨානයයි)

යහසමාධිය නම් කවරයත්, කාමයෙන් අකුසලයෙන් දුරුව විතර්ක විචාර සහිත විවේකයෙන් යුතු පීති සුඛ ඇතිව පළමු දැහැන, දෙවන තුන්වන සිව්වන දැහැන් උපදවා වාසය කරයි. මෙය සම්මා සමාධිය නම් වේ. දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදායනිසත්‍යය ද මෙයම වේ.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බරණැස ඉසිපතනයේ සිට ලොව කිසිවෙකුට පලට නොකළහැකි වූ මෙම චතුරායනිසත්‍ය ධර්මය විභාග කොට පැනවීම, දෙසීම, ස්ථාපනය කිරීම, විවෘත කිරීමෙක්, බෙදීමෙක් වේද, ප්‍රකට කිරීමෙක් වේද (එයම කර ඇත)

මෙසේ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ දෙසූ මෙම සච්චවිහංග සූත්‍රාවසානයේ හික්ෂුහු සතුටු සිතින් පිළිගත්හ.⁸

විමර්ශන

සච්චවිහංග සූත්‍රය අවධාරණය යොමු කර ඇත්තේ ආර්ය සත්‍ය සතර හා ආර්ය මාර්ගාංග අට පිළිබඳවයි. නිවන ඉලක්කගතකර උගන්වන මෙම ධර්ම කරුණු බෙදා වෙන්කර විශ්ලේෂණ ක්‍රමයක් සූත්‍රය පුරාවට අපට හමුවේ. මෙහි පළමුවෙන් ආර්ය සත්‍ය විග්‍රහ කර ඇති අතර පසුව පිළිවෙලින් ආර්ය මාර්ගය විස්තරකර ඇත.

මෙම සූත්‍රය මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව පෙන්වා දෙන්නේ සමකාලීන සමාජයේ පැවති අත්තකිලමථානු යෝගය හා කාමසුඛල්ලිකානුයෝගය යන අන්තවාදයන් දෙකම බැහැර කරමිනි. එය වනාහි බෞද්ධ ප්‍රතිපදාව හා විමුක්ති මාර්ගය වේ. මෙහිදී අප අවධානය යොමු කළ යුතු කරුණු කීපයක් ඇත.

1. සමකාලීන වෙනත් ආගමික ප්‍රතිපදාවන්ගෙන් බෞද්ධ ප්‍රතිපදාව වෙනස් වන ආකාරය

⁸ මජ්ඣිම නිකාය 3, බු.ජ.මු., 512

2. ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය මධ්‍යම ප්‍රතිපදාවක් වන ආකාරය
3. ආයඪී සත්‍ය යනු බෞද්ධ ප්‍රතිපදාවෙන් අන්‍ය වූවක් නොව එහිම බුද්ධිමය පදනම තහවුරු කරන ඉගැන්වීමක් බව.
4. නිර්වාණය නම් වූ සත්‍ය ප්‍රතිවේදය යනු බුද්ධිමය සංවර්ධනයක්ම පමණක් නොව ඤාණදස්සනයක් ද බව වටහා ගැනීම.

මේවා වෙන වෙනම අධ්‍යයනය කිරීමෙන් විමුක්ති මාර්ගය හා දුක්ඛ නිරෝධය තේරුම්ගත හැකිය.

කාමසුඛල්ලිකානුයෝගය හා අත්තකිලමථානු යෝගය සමකාලීන සමාජ චින්තනය තුළ පැවති ප්‍රධානතම ඉගැන්වීම් දෙකකි. මේවා බුදුරදුන් වෙන වෙනම ගෙන විවේචනය කර ඇත.

“කාමෙසු කාමසුඛල්ලිකානුයෝගො හිනො, ගම්මො, පොථුජ්ජනිකො, අනරියො, අනත්ථසංහිතො” (පස් ආකාරයකින් ප්‍රතික්ෂේපිතය)

“අත්තකිලමතානුයෝගො දුක්ඛො අනරියො අනත්ථසංහිතො” (තුන් ආකාරයකින් ප්‍රතික්ෂේපිතය)⁹

මෙහි කාමසුඛල්ලිකානු යෝගය යනු කෙටියෙන් හඳුන්වන්නේ නම් භෞතික වාදයයි. ඉන්ද්‍රිය පිනවීම තුළින් සැප ලබාගැනීම එම ඉගැන්වීමයි. ලෝකය නොහඳුනන්නෝ කාමසේවනය නිසා විනාශයට පත්වෙති.” කිරි විෂ නැසීම සඳහා උපකාරී වන්නකි. එහෙත් තයා කිරි පානය කිරීමෙන් විෂ වර්ධනය වේ. ඥානවත්තයා කාම සේවනයෙන් මෝක්ෂයට පත්වෙයි.¹⁰ කනට වැටුණු වතුර ඉවත් කළ යුත්තේ වතුර ටිකක් කනට දැමීමෙන්මය. ඇතුණු කටුව ඉවත් කළ යුත්තේ තවත් කටුවකිනි. රාගය රාගයෙන්ම නැසිය යුතුය. ප්‍රාඥයෝ එසේ කරති.”¹¹ මේ ආදී ලෙස ඉන්ද්‍රිය පිනවීම පිළිබඳ බාහිරින් බලන විට සුන්දර ඉගැන්වීම් භෞතික වාදයේ පෙන්වා ඇත. මිනිස් ජීවිතයේ එකම

⁹ ම.නි. III, 270 පිට
¹⁰ විත්තවිඤ්ඤි ප්‍රකරණය 37 ශ්ලෝකය
¹¹ විත්තවිඤ්ඤි ප්‍රකරණය 31 ශ්ලෝකය

පරමාර්ථය විනෝදාස්වාදය ලැබීමයැයි උගන්වන මොවුන් විමුක්තිය යනු මරණයයැයි දක්වා ඇත. සමකාලීන ආගම්වල උගන්වා ඇති මූලික කරුණ දෙකක් වන

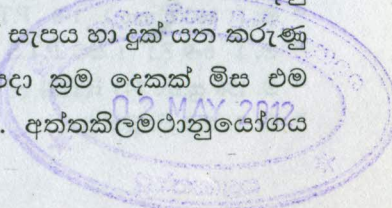
1. මනස, ආත්මය, හා විඤ්ඤාණය
2. පුනර්භවය මොවුන් ප්‍රතික්ෂේප කර ඇත. භෞතික වාදය අතිශය භායානක වූත්, විමුක්තිය දුරින් දුරු කරන්නක් වන නිසාත්, සමාජ සාරධර්ම විනාශවන නිසාත්, සාමකාමී බව විනාශවන නිසාත් එය බුදුරදුන්ගේ දැඩි විවේචනයට බඳුන්විය.

ආත්මවාදී චින්තනය පදනම් කරගත් අත්තකිලමථානුයෝගය කර්මය පුනර්භවය විශ්වාස කරන බැවින් පුද්ගලයා යම්බඳු ආචාරධර්ම කොටසකට යොමු කරයි. සමාජ හානියක් බරපතල ලෙස මෙයින් සිදු නොවේ. එනිසා අත්තකිලමථානුයෝගය හීන, පහත්, ලාමක එකක් ලෙස නොසලකා දුක් සහිත, අන්‍යායඪී වූ, අනර්ථ ප්‍රතිපදාවක් ලෙස උගන්වා ඇත. අත්තකිලමථානුයෝගය ශාස්වතවාදයටත් කාමසුඛල්ලිකානුයෝගය උච්ඡේදවාදයටත් වැටේ. එනිසා මේ දෙකම විමුක්තිය දුරු කරන බව බුදුසමයේ අවධාරණය කර ඇත.

ආයඪී මාර්ගය මධ්‍යම ප්‍රතිපදාවක් වන අයුරු

ඉහත පරිදි අත්ත දෙකම බැහැර කරන බුදුසමය ඉදිරිපත් කරන්නේ වෙනමම මධ්‍ය අත්තයක් ද? නැතිනම් එම අත්ත දෙකෙහිම සංකලනයක් ද? යන ප්‍රශ්නය ඇති වේ. නමුත් ආයඪී මාර්ගය තවත් අත්තයක් විය නොහැකිය.

මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව වූකලී පුද්ගලයාගේ ලෞකික ජීවිතය සැපවත් කරමින් ලෝකෝත්තරත්වයට යන පරමාර්ථමය මාර්ගය පෙන්වා දෙනු ලැබේ. බුදුන් වහන්සේ ප්‍රතික්ෂේප කරන්නේ සැපය හා දුක් යන කරුණු පමණක්ම ඒකායන අරමුණු කරගත් ප්‍රතිපදා ක්‍රම දෙකක් මිස එම ප්‍රතිපත්තිමය කරුණු පමණක්ම නොවේ. අත්තකිලමථානුයෝගය

පරලොව සුවය පමණක් අරමුණු කරගත් අතර, කාමසුඛල්ලිකානු යෝගය යනු මෙලොව පිළිබඳ පමණක් අවධානය යොමුකර ඇත. මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව යනු දෙලොවම අරමුණු කරගත් ඉගැන්වීමකි. එනිසා එක් අන්තයකට නොවැටේ. මාර්ගාංග අට පිළිබඳව පරික්ෂාකාරීව අවධානය යොමු කිරීමෙන් ලෝකික හා ලෝකෝත්තර යන අංශද්වයම මෙහි ඇතුළත්ව ඇති අයුරු මනාව පැහැදිලි වේ. ඉහත අංශ දෙකටම අයත් යම්බඳු ඉගැන්වීම් මෙම මධ්‍යම ප්‍රතිපදාවේ ද ඇත. එහෙත් මෙය අන්තගාමී නොවන්නේ අනෙක් සියල්ල වැරදිය මෙය පමණක් සත්‍යය යන ආදානග්‍රාහී බව නොමැති නිසාය. එනිසාම මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව අන්තයක් නොවේ. එය නැණස ඇති කරන ඥාණය ලබා දෙන සංසිද්ධිමට හේතු වන විශිෂ්ට අවබෝධයට මග පෙන්වන මනා අවබෝධයට රුකුල් දෙන නිවන කරා යොමු කරවන ආර්ය මාර්ගයකි. එනිසාම මෙ මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව නම් වේ.

සිදුහත් තවුසාණන් ඒකාකීව අද්‍රතියව රහෝගතව¹² නිෂ්පරිග්‍රහ ජීවිතයක් ගෙවමින්¹³ මෙම ආයඪී අෂ්ටාංගික මාර්ගයට අනුගතව ප්‍රත්‍යගාත්මව චතුරායඪී සත්‍ය පසක්කර ගනු ලැබුවෙකි. බුද්ධත්වය යනු එයයි. හුදෙක් එය උන්වහන්සේගේ පෞද්ගලික ඥානයකි. ප්‍රත්‍යක්ෂයකි. උන්වහන්සේගේ මෙම අවබෝධය සමකාලීන සමාජ චිත්තනයට ආගන්තුක වූවකි. ආත්මවාදී චිත්තනය බැහැරවීම,¹⁴ මනසට අධිපතිත්වයක් ප්‍රදානය කිරීම¹⁵ ඊට හේතුවයි. දුක හා දුකේ ස්වභාවය, දුක්ඛ නිරෝධය, දුක්ඛ නිරෝධ මාර්ගය විචරණය මෙම සූත්‍රයේ අරමුණ වේ. මාර්ගය නිරාවරණය කිරීමේදී සැරියුත් හිමියන් සෝවාන් ඵලයේ පිහිටුවන බවත් මුගලන් හිමියෝ අර්හත්වයේ පිහිටුවන බවත් අවධාරණය කර ඇත.¹⁶ ඒ උන්වහන්සේලා සතු සුවිශේෂී ගුණයකි.

¹² චිතය 1 1-9 P.T.S
¹³ ම. 1 160 චිතය 1 1-9 P.T.S
¹⁴ ම. 1 6-9 දී.1 1 සිට P.T.S
¹⁵ ම. 136 සු.නි. 743 P.T.S
¹⁶ ම. 3 512 පි. බු.ජ.මු.

පුද්ගල අවබෝධය බුදුරදුන් තුළ පැවති සුවිශේෂී තත්වයකි. එනිසාම උන්වහන්සේ පෙර කිසිවෙක් පල නොකළ මෙම ගම්භීර ධර්මය පහළ කළහ.¹⁷ විස්තාරිතව දෙසුහ. ප්‍රාග්බෞද්ධ චිත්තනයෙහි ආගන්තුක වූවක් වූ බුදුදහම, සමාජගත කිරීමේ දී සීලාදී ගුණධර්ම අනුපූර්ව ප්‍රතිපදාවක් ලෙසින් ඉගැන්වීමට බුදුරදුන්ට සිදුවිය. පුද්ගල සන්තානයේ සමාධිය ජනනය කිරීමට මත්තෙන් සීලය ආවශ්‍යක ප්‍රතිපදාවක් බව වදාළහ.¹⁸ සූත්‍රයෙහි ආයඪී මාර්ගය පිළිබඳව අනතුරුව විචරණය කර ඇත්තේ එනිසාය.¹⁹ සීල සමාධි ප්‍රඥා යනුවෙන් ඇති අටුවා විග්‍රහය සිහියට ගැනීම මෙහිදී වැදගත්ය. සීලයේ සිට ආසවක්ඛයඥානය තෙක් අනුපූර්ව ප්‍රතිපදාව පහතින් විස්තර වේ.

බුදුසමය සෙසු ලෝකයෙහි සාමාන්‍යයෙන් සනාතනිකව ප්‍රචර්තමාන දුක විචරණය කරයි. එම විචරණය අභ්‍යන්තර විශුද්ධිය සලසන විශුද්ධි මාර්ගයකි.²⁰ සමාජගත²¹ හා සන්තානගත²² වශයෙන් දුක ආකාර දෙකකි. මෙම දුක්ඛයන් ක්ෂය කිරීම සඳහා අනුපූර්ව ප්‍රතිපදාවක් සූත්‍රයේ දී උගන්වා ඇත. භක්තිය හා විශ්වාසය අධිකරණය කොට ගෙන ප්‍රඥාව ලැබිය නොහැකිය. අවිද්‍යාව නසා විද්‍යාව උපදවාගත යුතු අයුරු දම්සක් පැවතුම් සූත්‍රයේ සංක්ෂේපයෙන් දක්වා ඇති නමුත් මෙම සූත්‍රයේ දී විචරණය කර ඇත. බොහෝ සූත්‍රවල මෙය අධිසීල, අධිචිත්ත, අධිපඤ්ඤා ලෙසින් තවදුරටත් සවිස්තරව ඇත.

භාරතීය දර්ශනය තුළ බුදුදහම වෙනස් වන්නේත්, ශ්‍රේෂ්ඨත්වයට පත් වන්නේත් දුක පිළිබඳ මනෝ විග්‍රහය නිසාවෙනි. බුදුදහමේ මුඛ්‍යාර්ථය වන්නේ දුක්ඛ පරිඥානය හා දුක්ඛ ප්‍රභාණයයි. බුදුරදුන්ගේ ප්‍රථම

¹⁷ ම. 3 512 පි. බු.ජ.මු.
¹⁸ සීලං ඉන්ද්‍රිය සංවරං සන්තුට්ඨී නිවරණප්පහානං පඨමජ්ඣානං දුකිජ්ඣානං..... නිබ්බානං දී. 11 49 පි. P.T.S
¹⁹ ම. 3 516-518 පි. බු.ජ.මු.
²⁰ දී. 3 58 පි. (එසමග්ගො විසුද්ධියා)
²¹ ම. 3 63, සං. II 31.32" සු.නි. 862-877, දී.නි. II 55 P.T.S
²² ම. 1 47 P.T.S

දේශනාවේ²³ සිට අවසාන දේශනාව²⁴ දක්වාම ඇත්තේ මෙම ඉගැන්වීමයි. විමුක්ති මාර්ගය සඳහා සච්චවිභංග සූත්‍රයේ දී විශේෂයෙන් අවධාරණය කර ඇත්තේ දුක්ඛනිරෝධගාමිනීප්‍රතිපදායාමි සත්‍යයයි. මෙයින් පැහැදිලි වන්නේ දුක හා දුක නැති කිරීම බුදුදහමේ එකම අපේක්ෂාව බවයි. විශ්වය තුළ ප්‍රචරිත මෙම යථාර්ථය සූත්‍රයේ විග්‍රහ වන්නේ මෙසේය. "වතුන්නං අරියසච්චානං ආචික්ඛනා දේසනා පඤ්ඤපනා පටිඨපනා....."²⁵ යනුවෙනි. මෙම ප්‍රතිපදාව "දුක්ඛපසමගාමිනා"²⁶ නම් වේ.

ලෝකය යනු දුක නැමති පදනම මත ගොඩනැගුණකි. මෙහි ලෝකය යනු හුදෙක් බලයක් තරම් වූ පුද්ගල ශරීරයයි.²⁷ සත්වයා ප්‍රකෘතියෙන් දුක පිළිකුල් කරයි. සැප කැමති වෙයි. සුඛාත්චේක්ෂණයෙහිම නියුක්ත වෙයි.²⁸ දුක නැති කිරීමට උත්සාහ කරයි.²⁹ ලෝකයේ සිටිනා තාක් දුක ජනනය වේ. මෙය තේරුම් නොගත්තෝ මෙගොඩම දුවති.³⁰ මරණීය වූවෝ මැරෙණ දේම සොයති. දුකින් යුක්ත වූවෝ දුක්ම සොයති. බාහිර වස්තූන්ට විවිධ වටිනාකම් දී ඒවා එකින් එක ලබාගැනීමට උත්සාහ කරති. එකක් ලද පසු එය අත්විඳ නැවත තවත් අළුත් අරමුණක් සොයා යති.³¹ මෙහි නිමාවක් නැත. වරෙක සුවය තවත් වරෙක දුකක් වේ. පසුව තවත් ඊට වඩා සුවයක් සොයති. බඩගිනි වූවහුට කැඳ ටිකක් ලැබීම සුවයකි. බත් ලද පසු කැඳ බීම දුකකි. පා ගමනේ යත්තෙකුට පාපැදිය සුවයකි. මෝටර් රථයේ යන විට පාපැදිය දුකකි. මෙය නිමා නොවන තත්වයකි. මෙය පුපුරුණු ලෝකයේ ස්වභාවයයි.

²³ චිතය 1 10 සං. v 420 P.T.S
²⁴ දී. 11 78 පි. P.T.S
²⁵ ම. 3 514 පි. බු.ජ.මු.
²⁶ සං. III, සු.නි. 724 P.T.S
²⁷ සං. III, උපාදාන පරිවට්ට සුත්ත
²⁸ ම. 1, 341, 11, 72 P.T.S
²⁹ ම. 11, 72 P.T.S
³⁰ නිරමේවානුධාවති - ධම්මපදය
³¹ ම. 1 111-112 P.T.S

මෙහිසාම ලොව සියල්ල දුකක්ම බව බුදුදහමේ උගන්වයි. එම දුකක්, ඊට හේතුවත්, එය නැති කරන අයුරුත්, ඉන්පසු ඇතිවන සුවයත් පෙන්වීම ආයාමි සත්‍ය නම් වේ. මෙය ලෝකයේ සදාකාලිකව පවතින යථාර්ථයයි. භාරතීය ආයුර්වේද ශාස්ත්‍රයේත් යෝග දර්ශනයේත් මෙහි වස්තූඛේතමය තත්වයක් දක්නට ලැබේ.

ආයුර්වේද රෝග	යෝග දර්ශනය සංසාර	බෞද්ධ දුක්ඛ
රෝග හේතු	සංසාර හේතු	දුක්ඛ සමුදය
ආරෝග්‍ය	මෝක්ෂ	දුක්ඛ නිරෝධ
හෞෂ්‍ය	මෝක්ෂෝපාය	දුක්ඛනිරෝධගාමිනීපටිපදා

ලෝකයේ සදාතනිකත්වය වන්නේ මෙයයි. මෙම ආර්ය සත්‍ය විග්‍රහය ධම්මචක්කප්පවත්තන සූත්‍රයට අටුවාවක් සේ සච්චවිභංග සූත්‍රය පුරාවටම ඇත.

දුක්ඛ සත්‍ය විග්‍රහ කරන සූත්‍රය ජාති දුකින් ආරම්භ කර උපාදානස්කන්ධ පහම දුකක් බව දක්වා ඇත. මෙහි අංශ දාහතරකි. ඒවා නම් ජාති, ජරා, මරණ, සොත, පරිදේව, දුක්ඛ, දෝමනස්ස, උපායාස, ප්‍රිය දේ නොලැබීම, උපාදානස්කන්ධ පහ³² යනුයි. මෙම විග්‍රහ දම්සක් පැවතුම් සූත්‍රයට වඩා වෙනස්කම් කිහිපයක් ඇත. "ඉදං ඛො පන හික්ඛවෙ, දුක්ඛං අරියසච්චං....."³³ යනුවෙන් කරනු ලබන ධර්මවක්‍ර විස්තරයේ ඇති ව්‍යාධි දුක්ඛ අප්පිය සම්පයොග, පියවිප්පයෝග යන දුක් තුන සච්චවිභංග සූත්‍රයේ නැත. ධම්මචක්කයේ නැති "සොකපරිදේවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසාපි දුක්ඛා"³⁴ සහ "දුක්ඛ" (යනුවෙන් කායික අමධුර හා කාය සංසර්ගය දුකක්³⁵ බව)

³² ම. 3 514-516 බු.
³³ සං. 5-2 270 බු. P.T.S
³⁴ ම. 3 514 බු.
³⁵ ම. 3 514 බු.

සංවිච්චිතයෙහි ඇත. මෙය විමසිය යුතුය. දුක පිළිබඳ සංඛ්‍යාමය විග්‍රහ දෙකක් තිබිය නොහැකි බැවිනි. තව ද දුකෙහි විවිධ ප්‍රභේදයන් විග්‍රහ කරමින් කරනු ලබන මෙම සූත්‍ර දෙක තුළ විසංවාදයක් පැවතීම ගැටළුවකි. එසේ වුව ද මේ තුළින් බුදුසමයේ දුක්ඛ සත්‍ය විග්‍රහය අසාර්ථක වූවක් යැයි කිසිසේත් අර්ථවත් නොවේ.

සච්චිතයෙහි සූත්‍රය ඉහත දී සඳහන් කළා සේම අටුවා ස්වභාවයෙන් ආයඪී සත්‍ය විග්‍රහ කර ඇත. සැම ඒකකයක්ම "කතමාවාවුසො...."³⁶ ලෙසින් ආරම්භ කර එක් කරුණක් සඳහා එක් ජේදය බැගින් වෙන් කර තිබීම වඩාත් නිරවුල් ය. මෙය අටුවා ස්වභාවයයි. මෙහි කැමති දේ නොලැබීමේ දුක දැර්ශනික පදනමක සිට විග්‍රහ කර ඇත.³⁷ සත්වයාට විවිධ දුක් ගැහැට ඉවිභංගයන් ඇති වූ විට ඔවුන් සිතන්නේ "නූපන්නා නම් කෙතරම් හොඳ ද?" මැරුණා නම් මීට හොඳයි" ආදී ලෙසය. නමුත් මේ අපේක්ෂා එසේ ප්‍රාර්ථනා කිරීමෙන් පමණක් ඉටුනොවේ. එනිසාම එය ඉවිභංගත්වයට පත්වීම නම් වේ.

දුක්ඛ සත්‍යයේ විග්‍රහයෙන් අනතුරුව සමුදය හා මාර්ග සත්‍ය විග්‍රහය ඉතා සංක්ෂේපයෙන් කර ඇත. එහෙත් ධම්මවක්කයේ නොඑන විග්‍රහයක් මෙහි ඇත.

සතර වෙනි මාර්ග සත්‍ය විග්‍රහය වඩාත් පුළුල් ක්ෂේත්‍රයක් නියෝජනය කර ඇත. මෙහි දී ආර්ය මාර්ගය අට පිළිබඳව විග්‍රහ වේ.³⁸ පළමුවෙන් නාමිකව අංග අට සඳහන් කර අනතුරුව එකිනෙක

³⁶ ම. 3 514-516 බු.
³⁷ "කතමා වාවුසො යම්පිච්ඡං න ලභති තංපි දුක්ඛං, ජාතිධම්මානං ආවුසො සත්තානං එවං ඉවිභං උප්පජ්ජන්ති. අහො වත මයං න ජාතිධම්මා අස්සාම, න ව වත නො ජාති ආගච්ඡෙය්‍යාති. න ඛො පනෙනං ඉවිභං පත්තඛිං.....ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලභති තංපි දුක්ඛං" (ම. 3 516)
³⁸ අයමෙව අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො, සෙය්‍යථීදං සම්මා දිට්ඨි සම්මා සංකප්පො සම්මා වාචා සම්මා කම්මන්තො සම්මා ආජීවෝ සම්මා වායාමො..... ම. 3 516-518 බු.මු.

වෙන වෙනම විග්‍රහ කර ඇත්තේ අටුවාවක ස්වරූපයෙනි.³⁹ එම විග්‍රහයන් කෙටියෙන් මෙසේය.

- සම්මාදිට්ඨි :- දුක්ඛ ඥානය, දුක්ඛසමුදය ඥානය, දුක්ඛනිරෝධඥානය, දුක්ඛ නිරෝධගාමිනිපටිපදා ඥානය යනුයි.
- සම්මාසංකප්ප :- නෙක්ඛම්ම, අවාපාද, අවිහිංසා යන සංකල්පනාවන්ය
- සම්මාවාචා :- මුසාවාද, පිසුනාවාව, පරුෂාවාව, සම්ඵ්ප්පලාප මේවායින් තොර වීම.
- සම්මාකම්මන්ත :- ප්‍රාණසාත, අදන්තාදාන, කාමමිථ්‍යාවාර යන්ගෙන් වෙන්වීම.
- සම්මා ආජීව :- මිථ්‍යා ආජීවයෙන් තොරවීම
- සම්මාවායාම :- නූපන් අකුසල ධර්මයෝ නො ඉපදවීම, උපන් පාපී ධර්මයන් පහ කිරීම, නූපන් කුසල ධර්මයෝ ඉපදවීම, උපන් කුසල ධර්මයන්ගේ පවත්වා ගැනීම, මේවා කෙරෙහි වීර්යයෙන් උත්සාහයෙන් සිත නැගීමයි.
- සම්මා සති :- කය, චින්දනය, සිත හා ධර්ම යන සතර අවස්ථාවන් සිතියෙන් යුක්තව බැලීම (සතර සතිපට්ඨානයයි)

³⁹ ම. 3 516 බු.

සම්මාසමාධි :- පළමු දෙවැනි තෙවැනි සිව්වැනි දැහැන් උපදවා වාසය කිරීමයි. මේ දුක්ඛනිරෝධගාමිනීප්‍රතිපදායනී සත්‍ය නම් වේ.⁴⁰

මෙම විග්‍රහයෙන් පසු සූත්‍රය නිමාවන්නේ කිසිවෙකුත් විසින් ප්‍රකට නොකළ ධර්මයක් වන ආයනී මාර්ගය බරණැස මිගදායේ දී බුදුරදුන් විසින් පළ කල බව දක්වමිනි.⁴¹ මෙම ශෛලීගත ආර්ය මාර්ගයේම වෙනත් ස්වරූපයකින් උගන්වා ඇති අවස්ථා අතර දී.නි. සාමඤ්ඤඵල සූත්‍රය වැදගත්ය.

1. ධර්මශ්‍රවණය	13. සුඛචින්දනය
2. ශ්‍රද්ධා ප්‍රතිලාභය	14. සමාධි ලාභය
3. අභිනිෂ්ක්‍රමණය	15. ධ්‍යාන ලාභය
4. සිල්වත්ව නිවැරදි සුවවිදීම	16. ඤාණ දර්ශනයට යොමු වීම
5. ඉන්ද්‍රිය සංවරය	17. කාය-විඤ්ඤාණ පිළිබඳ අවබෝධය
6. සතිසම්පජඤ්ඤය	18. ඉද්ධිවිධඤාණ ලාභය
7. සත්තුෂ්ටිය	19. දිබ්බසෝතඤාණය
8. ජනවිචික්ඛ සෙනසුන් සේවනය	20. වොතොපරියඤාණ
9. පංචනීවරණ ප්‍රහීනය	21. පුබ්බේනිවාසානුස්සති ඤාණ
10. පාමොජ්ජ ප්‍රතිලාභය	22. චුතුපපාත ඤාණ
11. ප්‍රීතිය	23. ආසවක්ඛයඤාණ
12. කායපස්සම්භනය	

⁴⁰ ම. 3 516-518 බු.
⁴¹ ම. 3 518 බු.

යන ඤාණ ප්‍රතිලාභ පිළිබඳ ඤාණය ඇතිවීම.⁴² මෙහි ආර්ය මාර්ගය නියෝජනය වන අයුරු විමසා බලමු.

- 1-3 සම්මා දිට්ඨි, සම්මා සංකල්ප
- 4-5 සම්මා වාචා, සම්මා කම්මන්ත, සම්මා ආජීව
- 6-15 සම්මා වායාම, සම්මා සති, සම්මා සමාධි
- 16-23 ප්‍රඥාව හා විමුක්තියට සෘජුවම සම්බන්ධය

සම්මා ඤාණ හා සම්මා විමුක්ති යනුවෙන් ඇතැම් සූත්‍රවල මෙය දක්නට ලැබේ. මෙය ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයේ විශ්ලේෂණයකි. මෙයින් ද අර්ථවත් කර ඇත්තේ ලෝකයේ යථාර්ථය නම් දුක බවත් එයින් අත්මිදීම අත්‍යවශ්‍ය බවත්ය. දුකින් අත්මිදීමට ඇති ඒකායන මග මෙයම බවත්ය. ලෝකයේ පැවැත්ම දුක මතම සිදුවන්නක් බැවින් මානව වර්ගයා තුළ සදාතනිකව අසහනයක් පවතී.⁴³

නූතන මනෝවිද්‍යා සොයා ගැනීම්වලට අනුව උඩු සිත යනු මනසින් 1/8 කි. යටි සිත යනු 7/8 කි. මෙයින් පැහැදිලි වන්නේ වඩාත් බලවත් වන්නේ යටි සිතම බවයි. එම යටිසිතේ අසීමිත බලයට උඩුසිත යටත් වේ. අනුසය ධර්ම පරිශුච්ඡායනට පත්වන බව බුදුදහමේ අවධාරණය කර ඇත්තේ එනිසාය.⁴⁴ ආර්ය මාර්ගයේත්, ආර්ය සත්‍ය විග්‍රහයේත් මනස කේන්ද්‍රීය ඉගැන්වීමක් බව ඉහතින් සඳහන් කරන ලදී. එය නූතන ඉගැන්වීම්වල ද ප්‍රමුඛස්ථානයට පත්ව ඇති බව මෙම කෙටි සඳහනෙන් පැහැදිලි වේ.

මේ අනුව සවිච්චිභංග සූත්‍රාගත විචරණ ව්‍යවහාරික ලෝකයේ තත්වය පිළිබඳවත් සත්වයාට එම ලෝකයෙන් එතෙරවීමට ඇති මාර්ගයත්

⁴² දී.නි. සාමඤ්ඤඵල සූත්‍රය
⁴³ ම. 11 518 P.T.S
⁴⁴ ම. 1 18 අංග 1 66 P.T.S

විස්තර කර ඇත. බුදුසමයේ කේන්ද්‍රීය ඉගැන්වීම වන චතුරාර්ය සත්‍යයන් ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයත් මෙහි සවිස්තරව ඇති අයුරු අපි දුටුවු. මෙම සූත්‍රයට සෘජුවම නිවන ඉලක්කගත කරමින් දේශනා කර ඇති බවත් බුදුදහමේ සංස්ලේෂණයක් වූ ධම්මචක්කස්පවත්තන සූත්‍රයේ විශ්ලේෂණ අවස්ථාවක් ලෙස සච්චවිභංග සූත්‍රය වැඩිදුරටත් හැඳින්විය හැකිය. නිවනට සෘජු මාවත නිරාවරණය කර ඇත.